

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת שבועות מ"ז - עבודה זרה ה'
פרשת בא | כ"ז בטבת - ד' בשבט (20-14 לינואר)

דף מ"ז: משחק בקוביה

משחק בקוביה הוא אדם שמשחק במשחקי מזל והימורים שבהם
כל המשתתף במשחק מניח כסף, וכל הכסף הולך למנצח.
חז"ל קבעו שאדם קצה פסול לעדות. מדוע? במסכת סנהדרין נחלקו
אמוראים בדבר. **רמי בר חמא** סובר שכל משתתף במשחק בטוח
שהוא ינצח, וכאשר הוא מפסיד, המנצח הוא בגזלן שלוקח את הכסף
כלא הסכמת האחרים. לכן הוא פסול לעדות. **רב ששת סובר** שמשחק
בקוביה פסול מפני שהוא מתפרנס מהימורים **ואינו עוסק בישובו של**
עולם. אינו עוסק במלאכות המועילות לעולם. לדעתו, רק מי שעוסק
כל היום בהימורים פסול לעדות.

דף מ"ח: "אטו בשופטני עסקינן"?

במשנה כתוב: **"ואלו נשבעין שלא בטענה: השתפיין..."**. שואל על כך
התלמוד: **"אטו בשופטני עסקינן?"** האם עוסקים כאן במשוגעים?
כיצד יתכן ששופטים נשבעים בלי שאיש טוען כנגדם כלום?
מסביר התלמוד ואומר שכך היא פגנת המשנה: **"ואלו נשבעים שלא**
בטענת כרי אלא בטענת שמא".
פגנת המשנה **ששותף יכול לחייב את חברו שישבע** שלא לקח כסף
מהעסק המשותף, אפילו אם הוא רק חושד בו, אבל אינו בטוח שלקח
כסף. מה באמת הסיבה שהוא רשאי להשביעו? מפני שמטבע העולם
שותף יכול להרשות לעצמו לקחת כסף מהעסק המשותף בלי לדע את
שותפו, מתוך מחשבה: אני טורח יותר ממנו, אני עובד יותר קשה, וכדומה.

דף מ"ט: שבועת הסת

בדף האחרון של מסכת שבועות מתחיל פרק בשם "ארבעה שומרי"ן"
שבו מפורטים סוגי שבועות שעל שומרים להישבע. לרגל סיום המסכת
נלמד במאמר זה על **"שבועת הסת"**. ישנם שלושה סוגי שבועות:
א. שבועות מן התורה - במקרים מסוימים מחיבת התורה אדם
שנתבע לשלם כסף, שישבע שאינו חיב, ואם אינו נשבע - עליו לשלם.
ב. שבועת המשנה - ישנן שבועות שתיקנו חז"ל, שגם במקרה שעל
פי דין תורה מגיע כסף לתובע, עליו להישבע שהוא צודק לפני שהוא
לוקח את הכסף.
ג. "שבועת הסת" - נבטעה זו תוקנה בתקופת האמוראים, בימיו של רב
נחמן, שבמקרים מסוימים בית דין משביע את הנתבע שהוא צודק. כלומר:
אפילו שמדין תורה אין סיבה להשביע את הנתבע, בית דין משביע אותו.
שבועה זו תוקנה בימיו של רב נחמן, לאחר שראו שעקב ירידת הדורות
ישנם אנשים שמשקרים ואומרים שאינם חיבים.
"הסת" - מלשון להסית את הנתבע להודות, על ידי השבועה.

מן התלמוד

סדר נזיקין,

מסכת עבודה זרה דף ב'

"אמר להם הקב"ה: במאי עסקתם? אומרים לפניו:
רבונו של עולם, הרבה גשרים גשרנו, הרבה כרכים
כבשנו, הרבה מלחמות עשינו, וכולם לא עשינו
אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה".

מנן - מנין לנו
טעמא - טעם, סיבה

הסבר: לעתיד יבוא, יבואו אומות העולם לפני
הקב"ה ויטענו שאת כל המפעלים והמלחמות שהם
עשו, הם עשו בשביל עם ישראל. אולם הקב"ה
יוכיח אותם על כך שמטרתם האמיתית היתה
רדיפת בצע וכבוד.

על המפה

גשר רושמיה - גשר הגיבורים

גשר רושמיה, המכונה גם "גשר הגיבורים",
הוא גשר ותיק מעל נחל גיבורים (ואדי
רושמיה) בשכונת חליסה בחיפה. על
הגשר עובר הכביש המקשר בין שכונת
הדר אל שכונת חליסה, וממנה אל מפרץ
חיפה. הקריות וישובי העמקים. הגשר נבנה
בשנת תרפ"ח (1928), אורכו 90 מטר והוא
מאופיין בקשתות מסוגגנות. באותו הזמן
יהיה זה הגשר הגדול ביותר בארץ. הגשר
הפך לעורק תחבורה חשוב המקשר בין
חלקי חיפה השונים. **במלחמת העצמאות**
התחוללו קרבות באזור הגשר עד שחרור
חיפה, ובעקבותיהם שונה שם הגשר לגשר

הגיבורים, כדי להנציח
את הקרב על בית
הנאג'אדה שחלש על
המעבר בגשר.

גשר רושמיה בשנת 2011, משמאל בתי שכונת חליסה
(Wikipedia, Hanay)

התמודד איתנו
מסייעים מסכת
שבועות ומתחילים
מסכת דבורה טרה

מסכת עבודה זרה

דף ב': עם ישראל יקבל שכר

בַּיָּמִים עָבְרוּ הָיוּ עוֹבְדֵי אֱלִילִים רַבִּים, וּמִסַּכֵּת עֲבוּדָה זָרָה עוֹסְקֵת כְּעַנְיָנוּ עֲבוּדָה זָרָה וְנִשֵּׁשׁ לְהִתְרַחֵק מֵעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה. כַּדְפִּיִּים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁל הַמִּסְכָּת עוֹסֵק הַתְּלִמּוּד בְּדַבְרֵי אֲגָדָה.

עַל פִּי הַמְּסוֹפֵר בְּתִלְמוּד לְעֵתִיד לְבֹא מְבִיא הַקֶּבֶ"ה סֵפֶר תּוֹרָה וּמְנִיחוֹ בְּחִיקוֹ וְאוֹמֵר: **"מִי שֶׁעֹסֵק בְּתוֹרָה יָבֹא וְיִקְבַּל אֶת שְׂכָרוֹ"**. מִיָּד מְתַקְּצוֹת כָּל הָאוֹמוֹת וְדוֹרְשׁוֹת שְׂכָר. אֲנִשֵּׁי מַלְכוּת רומי בָּאוּ לְקַבֵּל שְׂכָר. אוֹמֵר לָהֶם הַקֶּבֶ"ה: **"בְּפֶה עֲסַקְתֶּם?"**, וְהֵם יַעֲנוּ: בְּנִינוּ שְׂנָקִים, מְרַחְצָאוֹת, וְגִרְמָנוּ שִׁיְהִיָּה שְׂפַע כְּלָכְלִי, וְהַכֵּל כְּדֵי שָׁעַם יִשְׂרָאֵל יוֹכַל לְלַמּוֹד תּוֹרָה, וְלָכֵן מִגִּיעַ לָנוּ שְׂכָר כִּי עֲזָרְנוּ לְלַמּוֹד תּוֹרָה. יַעֲנֶה לָהֶם הַקֶּבֶ"ה: שׁוֹטִים שֶׁבְּעוֹלָם, **כָּל מֵה שֶׁעֲשִׂיתֶם לְצוֹרֵךְ עֲצַמְכֶם עֲשִׂיתֶם**, לֹא לְצוֹרֵךְ עִם יִשְׂרָאֵל.

כִּף יַעֲבְרוּ כָּל אוֹמוֹת הָעוֹלָם לִפְנֵי הַקֶּבֶ"ה, כּוֹלֵם יִטְעֲנוּ שֶׁהֵם עֲזָרוּ לָעַם יִשְׂרָאֵל, וְהַקֶּבֶ"ה יְדַחֵם מֵעַל פָּנָיו, וְרַק עִם יִשְׂרָאֵל יִקְבַּל שְׂכָר עַל דְּבִקְאוֹתוֹ בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּמִשְׁךְ אֶלְפֵי שָׁנִים.

דף ג': מבחנן של אומות העולם

כְּאֲשֶׁר יִרְאוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם שָׁעַם יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד לְקַבֵּל שְׂכָר רַב וְעֵצוֹם, הֵן יֹאמְרוּ בְּחוֹצְפָתָן: מִי אָמַר שֶׁהֵם קִיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה? יֹאמֵר לָהֶן הַקֶּבֶ"ה: אֲתֵן תַּעֲבִידוּ עַל כִּף. יָבֹא הִנֵּה נִמְרֹד הַרְשָׁע וְיַעֲבִיד **שְׂאֲבָרְהֶם אָבִינוּ לֹא עָבַד עֲבוֹדַת נּוֹכְבִּים וְהַסְכִּים לְהִיזְרֵק לְתוֹךְ כְּבִשָׁן הָאֵשׁ**. תְּבֹא הִנֵּה אֲשֶׁת פּוֹטִיפַר וְתַעֲבִיד **בְּיוֹסֵף שְׂלֹא שָׂלָא רָצָה לְעַבּוֹר עֲבָרָה**, יָבֹא הִנֵּה נְבוֹכַדְנֶאצַּר וְיַעֲבִיד **שְׁחַנְנִיָּה, מִיִּשְׂאֵל וְעֲזָרְיָה לֹא הִסְכִּימוּ לְהִשְׁתַּחֲוּוֹת לְצַלְם שְׁלוֹ**, וְכִף יָבֹאוּ עוֹד וְעוֹד עֲבָדִים.

מְשִׁירָאוּ כִּף אוֹמוֹת הָעוֹלָם יֹאמְרוּ בְּנִיְהוּן לְקֶבֶ"ה: גַּם אֲנוּ רוֹצִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. יֹאמֵר לָהֶם הַקֶּבֶ"ה: שׁוֹטִים שֶׁבְּעוֹלָם, עֲכָשְׁיוּ כְּכַר מֵאוֹחֵר. הֵם טָרְחוּ כָּל הַשָּׁנִים וְקִיְּמוּ אֶת הַמְּצֻוֹת, עֲכָשְׁיוּ כְּשִׁאתֶם רוֹאִים אֶת הַשְּׂכָר שֶׁהֵם מְקַבְּלִים הַחֲלַטְתֶּם לְהַצְטַרֵּף? וְכַכֵּל זֹאת, יֹאמֵר הַקֶּבֶ"ה: **אַתֵּן לָכֶם מְצוּה קְלָה**, שְׂלֹא עוֹלָה כְּסָף רַב, מְצוֹת סוֹכָה, הִבָּה נִרְאָה אִם תְּקִימוּ אוֹתָהּ.

מִיָּד יִרְוץ כָּל נּוֹכְרֵי וְיָקִים סוֹכָה, אֲכַל הַקֶּבֶ"ה יוֹצִיא חֲמָה מִנְּרִתִיקָה וּמִיָּד יִצְאוּ כָּל הַנוֹכְרִים כְּכַעַס מְסוֹכְתֶם וְיִכְעֲטוּ כֹּה...

★ | מן ההיסטוריה

הקרב על גשר רושמיה במלחמת השחרור

הקרב המכריע על אזור הגשר התקיים ב"ב ניסן תש"ח (21.4.1948). מחלקה של 31 לוחמים יצאו מבית התעשייה עם משוריינים, במטרה לכבוש את "בית איחוד השכונות הערביות" שמיקומו איפשר תצפית ושליטה על כל האזור. הלוחמים עברו על הגשר תחת אש עזה שנורתה מבתי שכונת חליסה והסתערו על הבית. לאחר קרב קשה הגיעו הלוחמים לקומה השלישית והתבצרו בה. החיילים המתבצרים סבלו מחוסר מזון ותחמושת, ומשוריינים נוספים נשלחו לסייע להם. שניים מהם נשרפו בדרך. לאחר שעות לחימה ארוכות הצליחו חיילי גדוד 22 של חטיבת כרמלי להתחבר ללוחמים המתבצרים בבית ולחלצם מהבית. בקרב נהרגו 7 לוחמים ונפצעו 21 לוחמים. בעקבות

הקרב החלה מנוסה מיידית של תושביה הערבים של שכונת חליסה.

תבליט המתאר את הקרב על ח'פיה, במקום בו עמד בית משפחת חורי (Wikipedia, Hanay)

יש איתנו סיימנו מסכת שבולות!

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

דף ד': אתונו של בלעם

אנו מפירים את המעשה המפורסם שארע באתונו של בלעם שפתחה את פיה ודיברה. בין היתר אמרה האתון (במדבר): **"הלווא אנכי אתנך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה"**. התלמוד מלמדנו שפאחורי המשפטים הללו

מסתתרים ביזיונות ובושות לבלעם הרשע. כן מספר התלמוד:

בלעם הרשע רכב על אתונו, וכאשר ראו אנשים שהוא רוכב על אתון, נקבת החמור, כדי לקלל את ישראל, שאלו אותו: מדוע אתה רוכב על חמור ולא על סוס? הרי על סוס אפטר לדהור מהר יותר. השיב השקרן: הסוס שלי נמצא במרעה ומיהרתי לצאת לדרכי. לכן לקחתי את האתון. מיד פתחה האתון את פיה, בישא אותו לעיני כל, ואמרה: **"הלווא אנכי אתנך"** - למה אתה משקר? אני משמשת אותך ולא הסוס. ניסה בלעם להתגונן בפני האנשים ואמר: בזה אני משתמש למשאות, לא לרכיבה. אמרה האתון לשקרן: **"אשר רכבת עלי"** - אני משמשת אותך לרכיבה ולא למשאות. ניסה בלעם להתגונן: אכל זה לא באופן קבוע. אמרה האתון לשקרן: **מעודך עד היום הזה** - מאז ומתמיד אתה רוכב עלי.

דף ה': שבחה של התורה

רבי שמעון בן לקיש אומר: כשברא הקב"ה את העולם הוא עשה תנאי, שאם בכוא היום עם ישראל יקבל את התורה - העולם יתקיים, אך אם עם ישראל לא יסכים לקבל על עצמו את התורה - העולם יחזור לתוהו ובוהו. זאת מפני שכל העולם לא נברא אלא בשביל התורה וקיום מצוותיה.

רבי יוחנן אמר בשם רבי בנאה אומר שכזמן שעם ישראל עוסקים בתורה ובגמילות חסדים, יש להם כוח להשליך מעליהם את היצר הרע והוא אינו שולט בהם. התלמוד מביא את שכתוב בספר "תנא דבי אליהו": **"לעולם ישום אדם עצמו על דברי תורה כשור לעל**

וכחמור למשא". כלומר: מי שרוצה להצליח בלימודו ולהיות תלמיד חכם, צריך להתמסר ללימוד התורה בכל הרצינות, כפי שהשור והחמור אינם עושים דבר אחר בזמן עבודתם, אלא עובדים בכל כוחותיהם.

2 | מתולדותיו

שבתי לוי

(תרל"ו-תשט"ז, 1876-1956)

שבתי לוי ז"ל שהיה ראש העיר היהודי הראשון של חיפה. לוי נולד בטורקיה ועלה לארץ בשנת תרנ"ד (1894). לוי הצטרף לסגל הפקידים של הברון אדמונד גיימס דה רוטשילד בזכרון יעקב והפך לאחד מרוכשי הקרקעות הבכירים בחברה. במסגרת תפקידו היה האחראי על רכישת הקרקעות בצפון ארץ ישראל. לוי היה מיוזמי ומקימי "שכונת הרצליה" בחיפה, ועזר לייסד את בית הספר העברי הראשון בעיר, "אבטליה". **בשנת ת"ש (1940), כאשר נפטר ראש-העיר חסן שוכרי, מונה לוי לראש עיריית חיפה, היה ראש העיר היהודי הראשון שלה, וכיהן בתפקיד עד שנת תשי"א (1951)** בימי

מלחמת השחרור ניסה לשכנע ראשי הציבור הערבי בחיפה שלא לעזוב את העיר, אולם רובם עזבו בכל זאת.

שבתי לוי (מימין) וישראל רוקח ראש העיר תל אביב - 1945 (תמר הירדני, Wikipedia)

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים, מחבר ומגיש את לימוד התלמוד, מגביר אהבת תורה ומעצים את התא המשפחתי והקהילתי.

הפרוייקט כולל- שבעה כרכים המקיפים את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי עותקים, דף פייסבוק f 60 סרטונים ב- בשיטות ערוץ מאיר עם כוכבי הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר לפרטים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים** 03-9250274 | inbalh@medison.co.il טל.

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

1. מהן שתי הדעות בתלמוד בנושא: מדוע משחק בקוביה פסול לעדות?
2. מהם שלושת סוגי השבועות?
3. מה יאמר הקב"ה לאומות העולם כשהן יבואו אליו לבקש שכר?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).

את התשובות יש לשלוח במייל עד יום רביעי בשעות הצהריים: talmudisraeli@medison.co.il

הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

מה הקשר

במפגש השבועי נזכרות כמה דמויות שמעידות זו על זו או מתווכחות זו עם זו. חברו בין הזוגות של הדמויות:

1. נמרוד	יוסף
2. מלכות רומי	אברהם אבינו
3. נבוכדנאצר	בלעם
4. האתון	הקדוש ברוך הוא
5. אשת פוטיפר	חנניה מישאל ועזריה

יש לי מושג

ספרות ההיכלות

ספרות ההיכלות הוא כינוי לאוסף של כ-25 ספרים וכתבים קדומים של תורת הסוד. היא נקראת כך משום שאותם ספרים מתארים את עלייתם של צדיקים שונים לעולמות העליונים ואת ההיכלות שראו שם. הספרים מיוחסים לתנאים ואמוראים ידועים, אך זהות מחבריהם אינה ידועה בכירור.

70 שנה למדינת ישראל

1977/תשל"ז מנחם בגין ראש ממשלה

מנחם בגין (תרע"ג-תשנ"ב, 1913-1992) היה מפקד האצ"ל, יושב ראש תנועת החרות ומפלגת הליכוד, וראש הממשלה השישי של ישראל בגין נולד בבלרוס והיה פעיל בתנועת בית"ר. במהלך מלחמת העולם השנייה התגייס לצבא הפולני, הגיע לארץ ויצר קשרים עם מחתרת האצ"ל. בשנת תש"ג (1943) הפך למפקד הארגון. לאחר הקמת המדינה הקים את תנועת החרות, ובשנת תשל"ז (1977) נבחר לראשות הממשלה בבחירות שזכו לכינוי "המהפך", בהן עלה הליכוד לראשונה לשלטון מאז הקמת המדינה. כראש ממשלה חתם בגין על הסכם השלום עם מצרים, עליו קיבל פרס נובל לשלום, ויצא למבצע שלום הגליל שהפך למלחמת לבנון הראשונה. בתשמ"ג (1983) התפטר בגין מתפקידו מסיבות שסייר לפרט, ופרש לביתו. מנחם בגין נפטר בגיל 78 בשנת תשנ"ב (1992) וביקש להיקבר בהר הזיתים סמוך לקברם של עולי הגרדום מאיר פיינשטיין ומשה ברזני.

בגין נואם מעל בימת הכנסת, 1973 (לשכת העיתונות הממשלתית)

דבר תורה לשולחן שבת

מכת החושך מתוארת בפרשה באופן הבא: **"וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֶפְלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים. לֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְלֹכַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבָתָם."**

ההסבר הפשוט לפסוק זה הוא שהחושך והאפילה היו כל כך חזקים וממשיים עד שאי אפשר היה לראות כלום, ואף לא לעשות כלום. אי אפשר היה לקום או לזוז.

האדם מור הגאון מגור, רבי יצחק מאיר, החידושי הרי"ם, הסביר את הפסוק הזה בעוד אופן, מוסרי וחברתי: **"לא ראו איש את אחיו"** - החושך בחיי אדם או חברה הוא כאשר כל אחד חי את חייו לעצמו, לא רגיש ודואג לזולתו, ואיש לא רואה את הצרכים של אחיו, ואז ממילא גם **"ולא קמו איש מתחתיו"** - אף אחד לא קם לעזור לשני. אנשים צריכים לראות תמיד איש את הצרכים של אחיו, ומתוך כך לקום ולעשות מעשה כדי להגביר את האור בעולם.

תשל"ז

razgroup